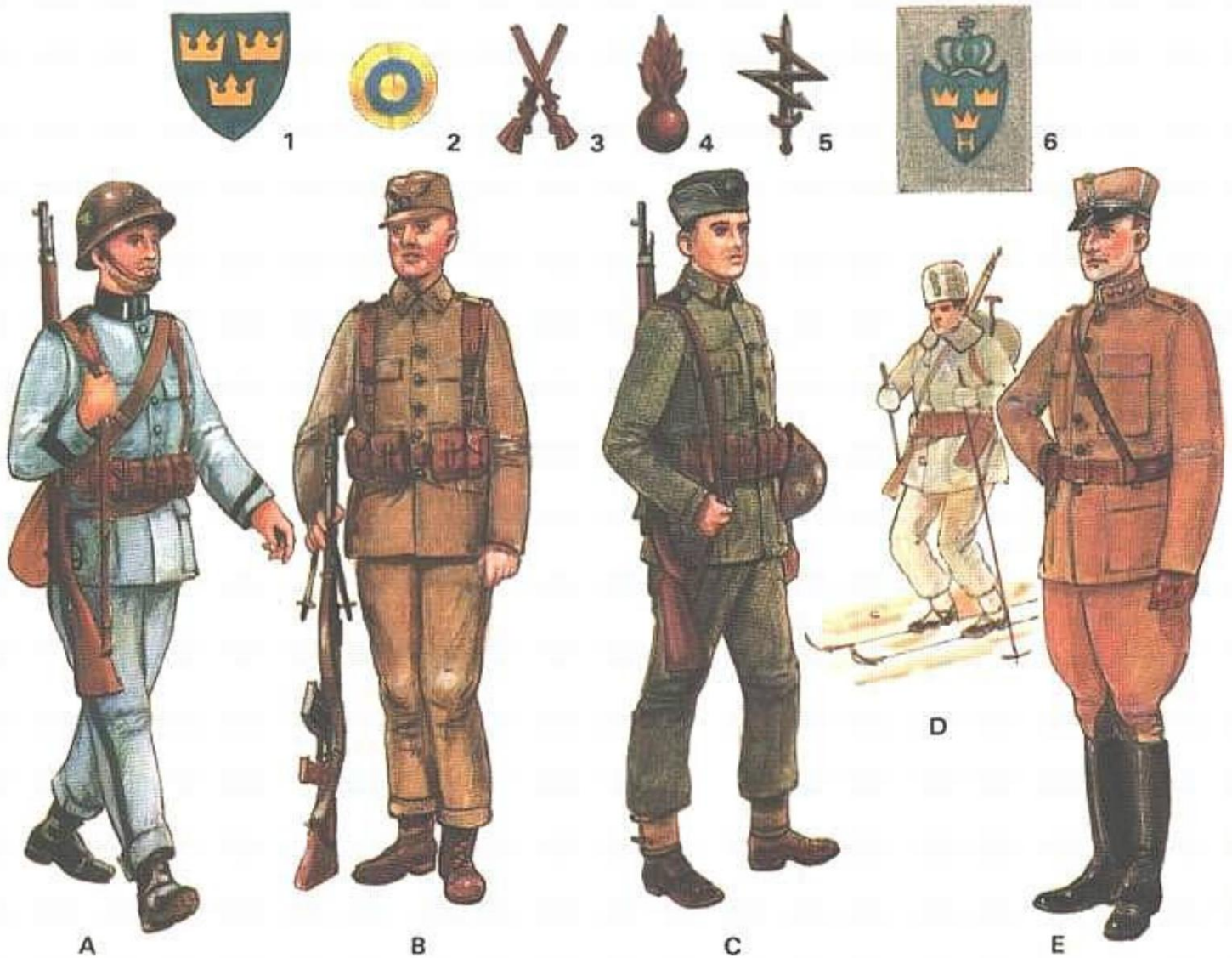

Den svenske hær - Uniformerne båret under Anden Verdenskrig

Introduktion

Følgende artikel og uniformsplade af Ronald Kidd stammer fra det britiske magasin Military Modelling, november 1985.

A Uniform Model 1910 - Vicekorporal i en HEMVÄRNET (hjemmeværn) enhed, ca. 1940.

E Uniform Model 1923 - Kaptajn, ca. 1940.

B Uniform Model 1937 - Infanteri menig, ca. 1941.

C Uniform Model 1939 - Infanteri senior underofficer, ca. 1945.

D Fåreskindshatte og -frakker blev brugt i vintermånederne.

1 hjelmmærkat.

2 National kokarde.

3 grenmærke af bronze til infanteri; båret på kravespidsen.

4 grenmærke i bronze til artilleri.

4 grenmærke i bronze til artilleri.

5 Bronzekravgrenmærke til signaltropper.

6 Generelt arrangement illustration fra fotografi, af ærmemærket båret på den øverste venstre arm af flot frakke eller tunika fra HEMVÄRNEN enheder.

Skjold og krone bæres på et rektangel af ensartet stof.

Historisk baggrund

Det svenske militærsystem hviler ligesom det schweiziske på militssystemet. Ligesom den schweiziske er den svenske neutralitet faktisk langt over et århundrede gammel, den sidste krig blev udkæmpet mod Napoleons hære i 1814. Selvom den kongelige svenske hær ikke har udkæmpet en krig siden Napoleons tid, har svenske frivillige ved en række lejligheder hjulpet deres andre skandinaviske lande i at modstå langt større og mere magtfulde naboer. Det skete i Danmark i 1848 og 1864 og for nylig i Finland i 1939-40.

Efter Første Verdenskrig lod Sverige sine væbnede styrker synke til en meget lav beredskabsperiode; i 1924 blev værnepligten reduceret til fire måneder, først hævet til seks måneder i 1936, da det blev tydeligt, at den internationale spænding voksede. Efter den tyske invasion af Polen i september 1939 indkaldte Sverige 70.000 reserver.

Da Rusland erklærede krig mod Finland i november 1939, afviste Sverige, selvom det var sympatisk over for finnerne, at sende tropper for at hjælpe. Imidlertid blev der sendt forsyninger, og over 8.000 svenske frivillige kæmpede sammen med frivillige fra Amerika, Norge, Danmark, Ungarn og Spanien med finnerne, indtil de blev tvunget til at søge fred i marts 1940.

I april 1940 var den tyske invasion af Norge og Danmark så hurtig, at ingen frivillige havde tid til at hjælpe. Tyske fly, der fløj på tværs af svensk territorium, blev beskudt med ringe effekt, selvom en række allierede og akse-fly styrtede ned eller blev nedbragt under krigen over Sverige.

Ved starten af den norske kampagne satte Sverige hele sine styrker på 400.000 mand i fuld beredskab. Under dette felttog modsatte Sverige sig de tyske krav om at få lov til at sende tropper gennem Sverige, selvom tysk "humanitær" trafik efter den norske overgivelse fik lov til at rejse over svenske jernbaner ind i Norge. Senere fik tyske forsynings- og afgangstog også lov til at benytte denne rute, indtil denne aftale blev opsagt af Sverige i 1943.

I Sverige blev en national regering dannet, og landet gik på krigsfod; de væbnede styrker fik sin værnepligt øget til 450 dage, og dens styrke blev til sidst øget til 800.000; civile blev dannet til hjemmeværn, flyobservatør, luftangreb og forskellige hjælpeenheder.

Den tyske invasion af Rusland i juni 1941 blev støttet i nord af finske styrker, der var ivrige efter at generobre territorium, der var tabt under den tidligere "Vinterkrig". På trods af det stigende svenske forsvar af dens neutralitet, fik omkring 1.000 frivillige lov til at tjene sammen med de finske tropper i åbenlyst brud på dens neutralitet.

Sverige tillod også en fuldt udstyret og uniformeret tysk division at krydse fra Norge til Finland for at sætte den i stand til hurtigt at nå kampfrenten. I 1945 trak tyske enheder sig tilbage langs den svenske grænse, tværs over det nordlige Finland til Norge.

Danske og norske landflygtige fik lov til at slå lejre i Sverige og modtog militær træning som "polititropper" som forberedelse til den eventuelle befrielse af deres respektive lande. Fra december 1944 til maj 1945 fik amerikanske fly fra USAF lov til at operere til støtte for norske "polititropper", der kæmpede i Nordnorge. Den 5. maj 1945 blev en hel dansk brigade af "polititropper" eskorteret af svenske krigsskibe over kanalen, der delte de to lande, her bistod de allierede tropper med at kontrollere de besejrede tyske styrker 1) .

Selvom Sverige ikke foretog direkte militæraktion i Norge og Danmark, havde hun beredskabsplaner for intervention i begge lande, hvis de allierede ikke når frem til disse lande i tide til at forhindre

bevidst tysk handling mod deres folk. Den tyske ubetingede overgivelse den 4. maj og den 8. maj 1945 i henholdsvis Danmark og Norge gjorde enhver sådan handling unødvendig.

Uniformer

Begyndelsen af dette århundrede så de europæiske hære i almindelighed overtage af grå farvede tjenesteuniformer, og Sverige var ingen undtagelse.

Den første serviceuniform blev introduceret i 1906 i en lyseblå-grå farve med mørkeblå krave, ærmekanter og buksestriber. Alle regimentsudmærkelser blev afskaffet, med undtagelse af knapperne og et tøjarmsskjold båret på højre øvre ærme. Et karakteristisk træk ved denne uniform var en lys og mørkeblå tricornt hat, i stil med det 18. århundrede.

I 1910 blev denne uniform modificeret ved fjernelse af ærmeskjoldet og tilføjelse af mørkeblå skulderstropper med regimentnumre i stof i våbenfarver: gul til infanteri; rød for artilleri og hvid for kavaleri. Denne modificerede uniform blev vedtaget af alle grene af hæren og blev stadig båret ved begyndelsen af Anden Verdenskrig af medlemmer af lokale forsvarsenheder.

Model 1910 (m/1910) uniformen blev erstattet af en ny tjenesteuniform i 1923 (m/1923), selvom det tog meget lang tid før denne uniform kom i almindelig brug. Farven var kendt som Mignonette og var en stofblanding af brun-grå-brun, hvor det brune dominerede. En modifikation af denne uniform introduceret i 1937 (m/1937) var en stand-og-faldkrave i stedet for den originale opretstående krave. Farven forblev den samme. Begge disse uniformer blev båret under Anden Verdenskrigs første år.

Kort efter m/1937-uniformen blev en ny tjenestedragt introduceret i 1939 (m/1939). Dette var en uniform i moderne stil i et grågrønt klæde, stilmæssigt magen til datidens tyske hæruniform. I 1945 var hele hæren klædt i m/1939-uniformen.

Figur A: Vicekorporal i en HEMVÅRNET-enhed (hjemmeværnet), ca. 1940, iført m/1910 uniformen.

Stålhjelm introduceret i 1918 er farvet gråbrun overall. Svenske Triple Crown-emblemer på et skjold på begge sider er blå og gule nationale mærkater. NCO-rangemblem er angivet med lodrette sølvstænger eller chevrons, en lodret streg angiver en lansekorporal. Riflen er 6,5 mm Mauser Rifle, m/1896; den smalle læderrem under 5-pung ammunitionsbæltet kunne bruges til at sikre riffelstokken, når man marcherer. En lærredssæk bæres over venstre skulder. Bemærk de oprullede buksebukser, et fællestræk ved svenske uniformer indtil introduktionen af fodlænker med m/1939-uniformen.

Figur E: Kaptajn, ca. 1940, iført m/1923 uniform. Officerens kepi havde sølvsnore på de lodrette sømme og sølvbånd omkring basen, antallet og tykkelsen varierede efter rang. På forsiden var der en øvre nationalkokarde og en nedre heraldisk knap, begge forbundet med sølvsnore. Officerernes rang var angivet med 1 til 3 femtakkede sølvstjerner, i små, mellemstore og store størrelser båret på kraven. Kraven havde sølvflettet for- og topkant. Knapperne var bronzefarvede med påsyede lommer på brystet og nederdelen. Det brune Sam Browne bælte og hylster i læder bærer den m/1940 9 mm svenske version af den finske "Lahti" pistol fra 1935.

Figur B: Infanteri menig, ca. 1941, iført m/1937 uniform. Enkel feltkasket med spidser båret med øreklapper fastholdt af frontspænde. Kraven bar et grenmærke af bronzemetal indført med denne uniform, og skulderremmene har regimentsnummeret, også i bronzemetal. Tunikalommerne til de øvrige rækker har kun synlige flapper. De fire store ammunitionslommer i læder indeholder 20-runde magasiner til den m/1937 6,5 mm svenske version af American Browning Automatic Rifle (BAR).

Figur D: Fåreskindshatte og -frakker blev båret i vintermånederne. Hatten har en national kokarde og heraldiske knapper svarende til figur B; ellers er figuren uden insignier. En rygsæk med underlag, telt, skovl osv. bæres på bagsiden, og en cylindrisk gasmaskekasse i tysk stil bæres foran. Bukserne er stukket ind i sidesnører.

Figur C: Infanteri senior underofficer, ca. 1945, iført m/1939 uniform. Feltservicehætten har en national kokarde fastgjort foran. Senior underofficer rang er angivet med to eller tre bronze chevrons fastgjort til skulderstropperne over bronze regimentnummer. På kraven ses bronzegreninsignier, der ligner figur B. den moderne udseende stålhelmet, introduceret i 1937, er malet kaki med nationale mærkater på begge sider. Bukserne er gemt ind i læderkantede kanvasankellænker, første gang dette element er inkluderet som en del af feltkjolen. Officers uniformer omfattede en tunika med åben hals og en foderhue med top.

Riflen, der bæres, er den svensk designede AG m/42 med et 10-rund magasin. Andre våben brugt af den svenske hær omfattede den svenske m/1937-version af den finske "Suomi" maskinpistol og tyske spidsgranater.

Anerkendelser

Jeg takker taknemmeligt for hjælpen fra Dr. Jan von Konow, Armémuseum, Stockholm.

Kilder

1. Luftwaffe i Sverige 1939-45, B. Widfeldt, 1983.
2. Uniforms of the World, R. Knötel & H. Sieg, 1980.
3. Sverige, E. Elstob, 1979.
4. Battle for Scandinavia, Time Life, 1981.
5. Military Small Arms of the Twentieth Century, I. Hogg & J. Weeks, 1974.

Jeg takker Roger Dennis, England, som venligt forsynede mig med en scanning af artiklen.

Per Finsted

At notere:

- 1) "Kanalen" er naturligvis Øresund; eskorten forlod de danske skibe for enden af svensk territorialfarvand.